

Blomster

UTGITT AV BLOMSTERVENNERS KLUBB

Vennene

NR. 3-2012
ÅRGANG 35

Styre og redaksjon

STYRELEDER

Signe Videm
Langårdsv. 6, 1404 Siggerud
Tlf. 99 27 19 47

SEKRETÆR

Anne Runningen
Christian Schous vei 24, 0588 Oslo
Tlf. 22 22 97 38

KASSERER

Bodil Bergan
Åmotveien 26, 0880 Oslo
Tlf. 22 23 32 49

E-POST: styret@blomstervenner.no

KONTONR. 7877 08 28529

Adresseforandring meldes til:
Gøril Fjellet
Tlf. 62 58 20 34
E-POST: [gjfellet@online.no](mailto:gjellet@online.no)

REDAKTØR FOR BLOMSTERVENNEN

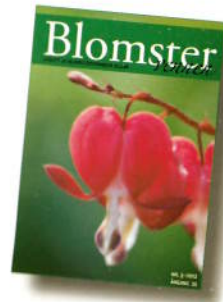
Kenneth Ingebretsen
Holtervegen 169, 2034 Holter
Tlf. 916 16 593
E-POST: kenneth@devabotanica.com

REDAKSJONSMEDARBEIDERE:

Ebba Holmboe og Tommy Tønsberg

Innhold

Styre og redaksjon	s. 2
Redaktøren.....	s. 3
<i>Gentiana</i>	s. 4
Bokanmeldelse.....	s. 11
Løytnantshjerte.....	s. 12
Medlemssider.....	s. 16

Løytnantshjerte 'Valentine'

Foto: Tommy Tønsberg

Blomstervenners Klubb

Ny sesong, nye muligheter

Sommeren går mot slutten, og jeg håper alle har hatt en fin ferie og sommertid. Kanskje noen har tenkt litt på Blomstervennen også? Vi i redaksjonen har fått flere henvendelser i sommer fra hyggelige medlemmer som ønsker å bidra, og det setter vi pris på. Som mange vet søker vi etter en ny redaksjon, som må være på plass innen nyttår, og vi mangler enda noen som vil si seg villig til å være med på det spennende arbeidet det er å lage et blad. Og skape noe fra ingenting. Alt du trenger, er stor interesse for planter! Og det har vi jo alle sammen, eller hva? Ta gjerne kontakt på mail, telefon eller sms.

Hilsen

Kenneth Ingebretsen

keing@online.no

Redaksjon søkes fortsatt

Den sittende redaksjonen har etter mange års tjeneste bedt om å få avløsning, og vi ser derfor etter en eller flere til å overta arbeidet med Blomstervennen.

Har du lyst til å jobbe med dette bladet og få være med på å bestemme utviklingen videre?

Ta kontakt med Signe Videm tlf. 992 71 947 eller Tommy Tønsberg tlf. 952 56 300 for spørsmål rundt Blomstervennen.

Det er ikke nødvendig å være bosatt på Østlandet.

Gentiana – søte

TEKST OG FOTO: EBBA HOLMBOE

Gentiana er en planteslekt som vokser over hele jorden i tempererte og arktiske egner og teller ikke mindre enn et utall av arter – alt etter hvilken bok jeg leser i, så varierer tallet fra 200–800 arter. De fleste er stauder, men det finnes også ettårige og toårige planter hvorav noen er vintergrønne. Veldig mange *Gentiana* er kalkelskere, men det finnes en del som også trives i mer sur jord. På norsk kaller vi dem for søte, for eksempel kinasøte, frynsesøte, gulsøte og så videre. *Gentiana* har nesten alle en fantastisk og intens blå farge, men det finnes også hvite, gule, purpur og rosa blomster. Jeg har gjennom årene hatt mange forskjellige *Gentiana*, men må også erkjenne at noen er døde etter hvert, noen har nok ikke helt likt

jorden her i min woodlandhage, men jeg må jo prøve!

Da jeg startet på å skrive denne artikkelen, trodde jeg at jeg visste noe om *Gentiana*, men etter at jeg satte i gang med å skrive og fant bilder frem fra mitt digitale plantekartotek, har jeg ennå en gang erkjent at jeg er en lykkelig – og kanskje litt ulykkelig – amatør, men selvfølgelig også glad for å bruke anledningen til å lære ennå mer om denne planteslekten...

Gentiana verna

Gentiana verna er en av de første jeg anskaffet til hagen, den beskjedne størrelse sammen med den ekstremt intense blå fargen er

T.h. *Gentiana sino-ornata* 'Eugens Allerbester'
Under: *Gentiana verna*

bare helt utrolig. Den blomstrer på forsommeren og skal være lett vint å oppformere fra frø, men deling skal også la seg gjøre. Kravet til vokseplassen er fjellhage, men den er ganske tolerant overfor kalknivået i jorden. Dens naturlige vokseområde strekker seg fra Irland til Russland, og en plante som finnes over et så stort område, danner ofte egne arter på mindre områder. Som eksempel kan nevnes *Gentiana angulosa* som kommer fra Kaukasus.

Gentiana purpurea

Gentiana purpurea er en nydelig søte som vokser vilt i Norge, og den er kommuneblomst i Bykle kommune. Fargen er som navnet sier purpur

Gentiana purpurea

med blomstring om sommeren, og i naturen vokser den på tørre, kalkrike områder i fjellet. En meget attraktiv plante å ha i hagen!

Gentiana scabra

Denne planten har en litt morsom historie, jeg kjøpte to stykker i Oslo for mange år siden, den ene med hvite blomster og den andre med blå – og de var skikkelig navnet med *Gentiana scabra*. De sto i potte ved inngangen og gledet oss utover høsten, men innen vinteren satte inn, plantet jeg dem i ut hagen. De har så fortsatt å vokse og gro her, men den med hvite blomster kom året etter med rosa blomster – som dere ser på bildet. Jeg har på Internett (en russisk side) funnet ut at

Gentiana scabra

det finnes en 'Rosea'. Desverre er den ene nå død, og den andre planten kommer bare uten blomst, men så lenge det er liv er det håp, og det er jo morsomt å kjøpe to "potteblomster" som selgeren sa ikke kan overleve ute... og få så mye glede av dem. Den er hjemhørende i Japan og det nordlige Asia.

Gentiana farrerii 'Blauer Diamond'

***Gentiana angustifolia* og *Gentiana angustifolia* 'Frei'**

Arten *Gentiana angustifolia* selges ofte under navnet *Gentiana acaulis*, men *Gentiana acaulis*-gruppen dekker de lave, tuedannende søter med store klokkeformede blomster. Uansett er de fantastisk flotte når de står og stråler med sine blå

blomster på forsommeren. Det finnes selvfølgelig flere navnesorter, blant annet 'Frei' som har ennå større blomster enn arten.

***Gentiana farreri* 'Blauer Diamond'**

Gentiana farreri 'Blauer Diamond' er en av de senest anskaffede søter

Gentiana angustifolia

Gentiana freyniana

i min hage, den har sitt naturlige vokseområde i Nordvest-Kina og trives i surjord. Den blir godt 10 cm høy, danner et fint teppe og blomstrer rikt med store nydelig blå blomster med fine tegninger

på høsten. Virkelig en fin og sunn plante som det er verdt å jakte litt på!

Gentiana freyninana* syn. *Gentiana septemfida

Denne søten, frynsesøte (*Gentiana freyninana* syn. *Gentiana septemfida*), er også en veldig fin plante som blomstrer på sommeren og er svært hardfør. Den har sin opprinnelse i Asia og er en god fjellhageplante som ikke stiller så store krav til jorden, men gjerne vil ha mye sol.

Gentiana sino-ornata

Gentiana sino-ornata som stammer fra Kina, er noe av det siste som blomstrer i hagene våre, og derfor en plante vi nesten bør ha. Den vil gjerne vokse i sur jord og solrikt. Selve arten har jeg ikke i hagen for tiden, men til gjengjeld har jeg tre

Under: *Gentiana sino-ornata* 'Eugens Allerbesten' Til høyre: *Gentiana sino-ornata* 'Serenity'

Gentiana sino-ornata 'Gunvor'

navnesorter som jeg er veldig glad i. *Gentiana sino-ornata* 'Eugens Allerbesten' er en fylt, aldeles deilig kinasøte. Her i min hage er det den av søtene som blomstrer sist (bildene er fra 26. september 2010), og det sammen med den fine, fylte blomsten gjør planten til en av mine planteskatter. Det samme gjelder *Gentiana sino-ornata* 'Gunvor' som også blomstrer ganske sent, men med litt lysere farge på blomstene – kanskje jeg kan kalle den mer isblå, men det er en virkelig nydelig plante, og vi er nok mange som kjenner damen bak planten! *Gentiana sino-ornata* 'Serenity' vinner mitt hjerte med sine renhvite blomster som står og lyser så flott når lyset er mindre voldsomt, så disse er alle favoritter i min hage.

Søter jeg har hatt, er for eksempel *Gentiana luteum*, en stor og staselig plante med gule blomster som jeg gjerne ville ha beholdt, men som jeg ga vekk da den ble for stor for min lille hage. Den har sitt naturlige vokseområde i Sentral-Europa, kan bli opp mot meteren høy og trives i fuktig og kalkrik jord i sol. *Gentiana asclepidea* – skogsøte – er en meget fin søte i halvskygge blant litt større planter, jeg har hatt den mellom rododendroner, men var dum nok til å flytte den, og det er noe de ikke liker.

Gentiana thibetica er en art som jeg har kjøpt hos Peter Korn, det er en plante jeg er veldig spent på med sine små hvite blomster, men tålmodigheten må stå sin prøve da den ennå ikke har blomstret her. Jeg håper dette har gitt en liten smak på at det finnes masser av *Gentiana*-arter og hybrider, så det er bare å kaste seg ut i det, enten du velger såing eller innkjøp av planter – god fornøyelse!

Et haveår - min dagbok

Claus Dalby (tekst og foto)

Dansk

384 sider

Forlaget Klematis AS

ISBN 978-87-641-0530-8

Gjett om jeg ble glad da jeg oppdaget at Claus Dalby har laget akkurat den hagedagboken jeg alltid har ønsket meg, og som jeg tror mange andre også har ønsket seg. Dette er en hagedagbok helt uten forfatterens gode ideer om hva som skal gjøres når, og kjemisk ren for reklame – dette er DIN bok, det er bare du som bestemmer hva den skal inneholde!

Claus Dalby har selvfølgelig fylt boken med herlige bilder som følger hageåret i hans fantastiske hage i Riskov utenfor Århus. Hver dag har godt med plass til dine nota-

ter, og det er opp til deg om du vil ha en bok for hvert år, eller fylle på med notater for flere år – det bestemmes vel etter hvor flink en er til å følge opp en slik hagedagbok (jeg ser alt at jeg ikke har vært så flink som jeg gjerne ville!!!). Lykke til med notatene, tenk så gøy det skal bli om noen år å se hva som skjedde når...

EBBA HOLMBOE

'Goldheart'

Løytnantshjerter er favoritter i hagen

TEKST OG FOTO: KENNETH INGEBRETSEN

Vi dyrker mange typer hjerter, alle er fantastiske hageplanter som virkelig setter sitt preg på hagen gjennom hele sommeren.

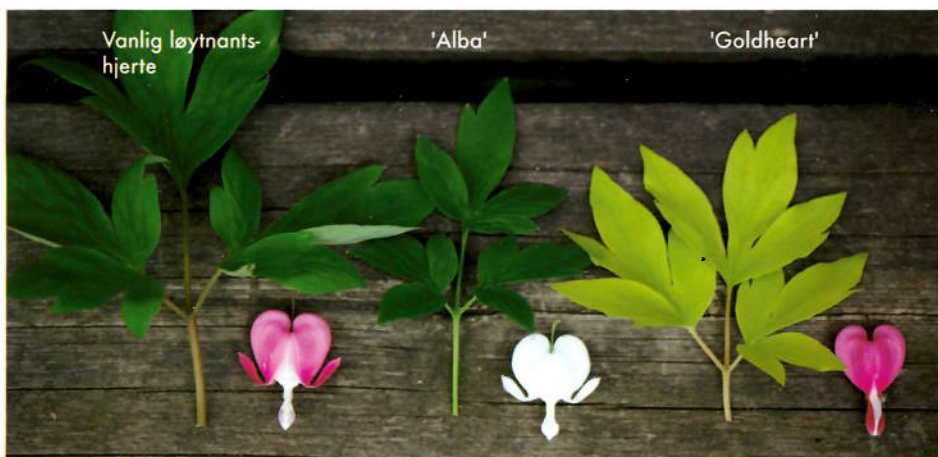
Lamprocapnos spectabilis – Løytnantshjerter

Denne arten er skilt ut fra slekten *Dicentra* som den tidligere var under, og har nå blitt en egen slekt. Så ser du navnet *Lamprocapnos* på plantelister, er det vanlig løytnantshjerter.

Lamprocapnos kommer fra Kina og Japan, men det finnes også forekomster i deler av Russland og Nord-Korea. Plantene vokser i fuktige skog- og fjellområder, der den vokser sammen med planter

som *Jeffersonia dubia* og *Angelica gigas*. Bladene på denne arten er friskt grønne med rosa hengende blomster. Frøene er sorte og har et spiselig vedheng som maurene liker også kalt elaiosom. På den måten er maurene bidragsyttere for å spre planten rundt omkring. Løytnantshjerter er tuedannende, med kjøttaktige sprø røtter.

I hagen er de trofaste planter som selvår seg hvis de trives. Og hvis plantene klippes ned etter blomstring, vil de komme tilbake med ett nytt flor senere på sommeren. Løytnantshjerter trives både i sol og i halvskygge til skygge. I sol visner planten ofte ned på sommeren,

men står den i skygge beholder den bladene hele sesongen. Formering av disse vakre plantene skjer ved deling, basisstiklinger og frø.

Tidene har forandres seg mye, og nå er ikke lenger vanlig løytnantshjerte "bare" vanlig løytnantshjerte mer. Det har komme mange sorter som gjør denne slekten mye mer spennende. Hos oss har løytnantshjerte fått en skikkelig renesanse og jeg ser på dem som verdifulle planter som passer inn i enhver hage om den skulle være en cottage garden eller woodlandområde.

Lamprocapnos spectabilis 'Alba'

Dette er den hvite formen av løytnantshjerte. Det har vært dyrket

hvite former av denne siden 1887, men dagens hvite sort regnes å være fra de siste 10–15 årene. Planten har lysgrønne blader, med hvite hengende blomster. Denne hvite formen kommer ekte fra frø, så den kan med letthet også sås. De er flotte planter i skygge der de lysgrønne bladene og hvite blomstene lyser opp.

Lamprocapnos spectabilis

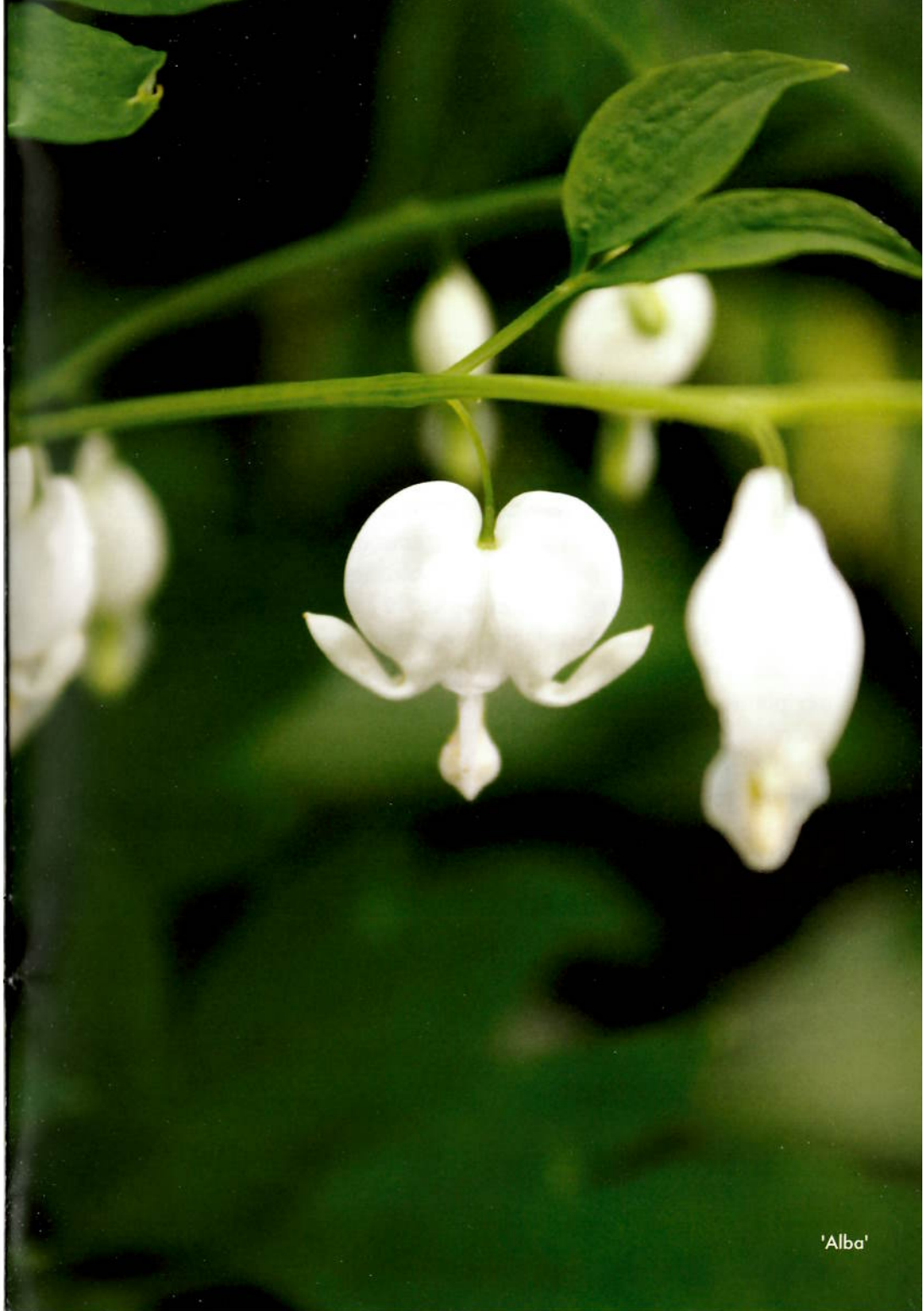
'Valentine'

Denne ganske nye sorten er et utvalg gjort fra vanlige rosa planter. Blomstene på denne fine sorten er en blanding av mursteinsrød og rosa. Bladene er mørkgrønne med innslag av brunt. Tuer av denne gir virkelig et flott blikkfang i bedene.

Lamprocapnos spectabilis

'Gold Heart'

Denne sorten er fra 1993 og ble funnet i England. Planten har blader som er lysgule, og har rosa blomster. Mange dyrker denne sorten for bladene sin skyld og ikke for blomstene. Jeg syntes kontrasten mellom det gule bladverket og de rosa blomstene er fantastisk, og vi dyrker den helt klart for blomstene sin skyld også. Denne sorten lyser virkelig opp på et skyggefullt sted.

'Alba'

Fremtiden til Blomstervenners klubb

Hvordan skal klubben drives?

Som tidligere meddelt, må vi forholde oss til det faktum at valgkomiteen de siste årene har strevd nesten nytteløst med å verve nye medlemmer til styret, og ikke minst, at den nåværende Blomstervenredaksjonen ønsker avløsning etter nyttår. Styret er gått i tenkeboksen for å legge frem forslag til hvordan det er mulig å drive videre, og vi har også diskutert saken med andre ivrige Blomstervenner. Flertallet i styret gir sin støtte til en modell tuftet på følgende forslag:

- Blomstervenners klubb bevarer plantebyttemøtet og frøbytteordningen, og vi satser på å arrangere en årlig tur.
- Vi reduserer medlemsmøtene til aktivitet kun to helger i året, med noe i likhet av seminarene som vi har hatt enkelte av tidligere: En eller to dager med flere foredragsholdere. I prinsippet kan et seminar arrangeres hvor som helst i landet, og gjerne i samarbeid med andre grupper og foreninger med samme interessefelt. Dette gir anledning til aktiv deltakelse

for mange flere enn bare de i Oslo og omegn.

- Blomstervenneren utkommer med kun to numre i året, helst noe mer omfangsrike enn i dag. En betingelse er at vi finner en villig redaktør og at medlemmene rundt i landet leverer stoff som kan trykkes. Vi bør nok ha en redaksjonskomité som også kontakter potensielle bidragsytere personlig.

Styret tar selvsagt imot andre forslag og meninger.

Styreleder har ordet

Årets norske sommer, om vi får kalle den det (!) har vært et gedigent eksperimentelt scenario på været vi kan vente oss i fremtiden. Det har regnet i bøtter og spann over det meste av landet. Her på Østlandet kan vi telle antall solskinsdager på en hånd, eller kanskje to. «Ekstremværet», dvs. vått og vilt, kommer til å bli det normale, ifølge klimaforskerne.

Hva har så skjedd i hagen? Det er fremfor alt grønt. Plantene vokser så det knaker. De er til dels blitt svære, og mange går langt ut over sine tilmålte grenser. Rhododendronen strutter som aldri før, og det gjør også ugresset. Hvert år utpeker jeg noen erklærte fiender i hagen, og i 2012 er det tunsmåarve (*Sagina procumbens*) og levermose som har fått fiendestatus. Utryddelsesstrategien er bruk av krafse, lukejern og dekking med noen lag avisopapir toppet med grenhakk fra kompostkvernen. Kampen kan al-

dri vinnes, det er kun snakk om å hindre fri utbredelse.

Hagevandring nylig, i regi av det lokale hagelaget, bekreftet inntrykket av at det er frodig, grønt og digert som gjelder. Vannkannen er skiftet ut med sekator, og mye av hagearbeidet handler om klipping, oppstamming, oppbinding og deling av vidløftige planter. Men det var mye vakkert å se, og dette viser at det skal bli liv laga i hagen også i en regnfull fremtid. Kanskje kreves det noen tilpasninger, som f.eks. å gjøre god drenering enda bedre og nøye vurdering av hva og hvor tett vi skal plante.

Den interessante siste del av eksperimentet blir å se hvordan saftsprengte busker og trær klarer den nødvendige avmodningen før vinterkulda setter inn.

SIGNE VIDEM

Saker til Årsmøtet 19. nov. 2012

Vi minner om Årsmøtet og at saker som medlemmene ønsker å ta opp, skal formidles til styret innen 19. oktober, en måned i forveien. Den store saken denne gang blir selvsagt klubbens videre skjebne og hvordan vi kan innrette oss i årene fremover. Gode innspill ønskes velkommen.

Medlemsmøter

24.09.2012

Kurdistan

RANNVEIG OG BOB WALLIS

Foredraget, som er på engelsk, tar oss med på flere turer i grenseområdet mellom nabolandene Tyrkia, Irak og Iran. Foruten høye og spektakulære fjell er landskapet spesielt rikt på endemiske planter, hvorav mange løkplanter.

22.10.2012

Jeg vet en deilig hage: Om Freiiparken.

BODIL BERGAN

19.11.2012

Min hage på Skedsmokorset. Årsmøte.

ANNE-KA GLØMMI

10.12.2012

Hager vi har besøkt på tur med Blomstervennene. Julemøte.

GØRIL FJELLET

Møtene holdes i Vestre Aker menighetshus, Ullevålsveien 117 B, hvis ikke annet er nevnt. Møtene starter normalt kl. 19.30, og biblioteket er åpent fra 18.30.

Blomstervenners frøliste

Blomstervenners klubb vil takke Marit Friberg som tar ansvaret for årets frøliste og distribusjon av frø.

Ønsker du å delta, med eller uten frø, må svarslippen under (eller en kopi) sendes snarest mulig og før 1. oktober til:

MARIT FRIBERG, NORDGARDSLEITET 82, 5137 MJØLKERÅEN, sammen med eventuelle frø eller på e-post: MARIT@RANTEN.NO

Frølisten sendes ut så snart den er ferdig.

Kryss av hvis du kan motta listen som e-post. Samtidig sender du inn kr 50,- til Blomstervenners Klubbs konto: 7877 08 28529.

Dette skal dekke porto og pakking.

Frødonorer får velge 25 pakker frø, og de stiller først i køen når frøene fordeles. De som ikke har sendt inn frø, får velge 20 pakker.

Vennligst send meg Blomstervenners Frøliste

Jeg har betalt inn kr 50,- på Blomstervenners Klubbs konto.

- Jeg har levert frø Jeg ønsker å motta lista på e-post
 Jeg har ikke levert frø

Navn:.....

Adresse:.....

E-postadresse:.....

Planteportrettet

Allium caeruleum

Denne *Allium* går under navet asurløk på norsk, og har lyseblå stjerneformede blomster samlet i kuleformede hoder på opptil 60 cm høye stengler. Selv om blomsterstengelen er høy, er ikke blomsterstanden mer enn ca 5 cm i diameter. Den blomstrer i juni-juli

Plasser den på en solrik plass med drenert, gjerne sandblandet jord. Den har ganske lange, nakne stengler, og dette i kombinasjon med at bladverket begynner å visne når blomstene står på sitt vakreste, gjør at du gjør lurt i å plante noe foran den for å skjule litt.

TEKST OG FOTO: TOMMY TØNSBERG

